

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
2. การให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
3. การเสนอแหล่งวิทยาการ
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
6. การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูภาษาไทยที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 149 คน จากโรงเรียนต่าง ๆ 55 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 560 คน จากโรงเรียนต่าง ๆ 14 โรงเรียน ในเขตการศึกษาเดียวกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 1 ชุด สำหรับถามความคิดเห็นของครูภาษาไทยและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check-list) และแบบปลายเปิดโดยเสรี (Open end)

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละในการศึกษาสถานภาพของครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และหาค่าความถี่ในการศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพของครูภาษาไทย

ครูภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 30 ปี รองลงมาอายุ 31 - 35 ปี คุณวุฒิทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี รองลงมาาระดับอนุปริญญา ประสบการณ์ในการทำงาน 5 - 10 ปี รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระดับชั้นที่สอนส่วนใหญ่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รองลงมาสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นอกจากนี้สอนมากกว่า 1 ชั้น ครูภาษาไทยส่วนใหญ่สอน 16 - 20 คาบต่อสัปดาห์ รองลงมาสอนมากกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์

2. สถานภาพของนักเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนชายและหญิงใกล้เคียงกัน แต่เป็นชายมากกว่าหญิง สื่อนำความรู้ที่มีที่บ้านคือวิทยุ รองลงมาได้แก่โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ การติดตามข่าวสารและหาความรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่คือ การดูโทรทัศน์ รองลงมาได้แก่การอ่านหนังสือพิมพ์และการฟังวิทยุ ตามลำดับ ส่วนใหญ่นักเรียนติดตามข่าวสารและหาความรู้เป็นบางวัน รองลงมาติดตามเป็นประจำทุกวัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏผลดังนี้

1. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า โดยส่วนรวมพบว่าครูและนักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ และเห็นว่ามี การปฏิบัติมากเกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีความเห็นเรียงตามค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงสุดและถดลงมา ได้แก่ การชี้ให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ของการอ่านและการฟังที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาค้นคว้า การอธิบายหรืออภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน คือการประเมินผล การเรียนจากการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย

2. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีศึกษาค้นคว้า โดยส่วนรวมพบว่า ครูและนักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันโดยเห็นว่ามี การปฏิบัติมากเป็นส่วนใหญ่ และข้อที่มีความเห็นเรียงตามค่ามัชฌิม เลขคณิตสูงสุดและถดลงมา ได้แก่ การฝึกให้นักเรียนรู้จักคิดและรู้จักสังเกต การอธิบายและฝึกทักษะการฟังเพื่อให้ได้ความรู้หรือข้อมูลตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกันคือ การฝึกทักษะการถามหรือการสัมภาษณ์ โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย

3. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการเสนอแหล่งวิทยาการ โดยส่วนรวมพบว่าครูและนักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ครูและนักเรียนมีความเห็น

สอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย เกือบทุกข้อ และข้อที่ มีความเห็น เรียงตาม ค่ำมัชฌิม เลขคณิตต่ำสุดและถัดขึ้นมา ได้แก่ การพานักเรียนไปศึกษาสถานที่อื่น ๆ การแนะนำหรือ พานักเรียนไปใช้บริการของห้องสมุดอื่น ๆ ในชุมชนตามลำดับ ข้อที่ครูและนักเรียนเห็นว่ามี การ ปฏิบัติมาก คือ การพาหรือให้นักเรียนไปใช้ห้องสมุดของโรงเรียน

ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่ นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย คือ การแนะนำรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ที่น่าสนใจให้นักเรียนติดตาม ข้อที่ครูเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย แต่นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก คือการแจ้งรายการ บรรยาย อภิปราย นิทรรศการ ฯลฯ ที่จัดในโรงเรียนและนอกโรงเรียนให้นักเรียนทราบ

4. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยส่วนรวม พบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย เมื่อพิจารณารายละเอียด จะเห็นว่าครูและนักเรียนมีความ เห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย และข้อที่ มีความเห็น เรียงตาม ค่ำมัชฌิม เลขคณิตต่ำสุดและถัดขึ้นมา ได้แก่ การจัดมุมหนังสือในชั้นเรียน การให้นักเรียนจัดทำบรรณานุกรม หนังสือที่อ่านแล้วรวบรวมไว้การจัดพิมพ์เอกสารประกอบการเรียนให้นักเรียนไปศึกษาเอง ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความเห็น เรียงตาม ค่ำมัชฌิม เลขคณิตสูงสุดและถัดลงมา ได้แก่ การให้ นักเรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง การมอบหมายให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล และการให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่เรียนมาล่วงหน้า ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่ นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย ได้แก่ การให้นักเรียนเตรียมเรื่องมาเล่าหน้าชั้น การจัด เกม แข่งขันหาคำศัพท์หรือความรู้ต่าง ๆ จากหนังสือในห้องสมุด

5. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดย ส่วนร่วมพบว่าครูและนักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย โดยมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามี การปฏิบัติ น้อย เกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อการเชิญบริษัท สำนักพิมพ์มาแสดงนิทรรศการหนังสือและการจัดสโมสร หนังสือโดยมีนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งครูมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุด แต่นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย

6. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยการร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียน และในชุมชน โดยส่วนรวมพบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติน้อย เมื่อพิจารณารายละเอียด จะเห็นว่า ส่วนใหญ่ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยเห็นว่าการปฏิบัติน้อย และข้อที่มีความเห็นเรียงตามค่ามัชฌิม เลขคณิตค่าสุดและถัดขึ้นมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือก และจัดซื้อหนังสือ เข้าห้องสมุด การขอความร่วมมือจากบรรณารักษ์ช่วยแนะนำหนังสือ ทำบรรณานุกรมหรือกิจกรรมอื่น ๆ การให้ความร่วมมือในการจัดป้ายนิเทศ เพื่อเสนอรายการหนังสือ และบทวิจารณ์ต่าง ๆ ตามลำดับ ข้อที่ครูและนักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติมาก ได้แก่ การอบรมให้นักเรียนรู้จักมารยาท และเคารพสถานที่ที่ไปศึกษาค้นคว้า และการฝึกนักเรียนเรื่องมารยาทในการใช้ห้องสมุด การรักษาหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ตามลำดับ

ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่าการปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่าการปฏิบัติน้อย ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนในการค้นคว้าเฉพาะไปใช้ห้องสมุด การสนับสนุนให้นักเรียนเป็นอาสาสมัครช่วยงานในห้องสมุด การช่วยดูแลนักเรียนขณะใช้แหล่งวิทยากรในชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ปัญหาที่ครูและนักเรียนพบมากในด้านแหล่งวิทยากรในโรงเรียนได้แก่ หนังสือมีไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบที่นั่งไม่เพียงพอ หนังสือพิมพ์วารสารมีน้อยฉบับ ในด้านแหล่งวิทยากรในชุมชน ได้แก่ ปัญหาแหล่งวิทยากรมีน้อย แหล่งวิทยากรอยู่ไกล ไม่สะดวกในการไปใช้ และการใช้เวลามากในการไปใช้ทำให้เสียเวลา ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่ นักเรียนไม่ชอบศึกษาค้นคว้าค่ามล่ำพัง ทักษะในการอ่าน การฟังยังไม่ดีพอ ไม่มีเวลาค้นคว้าที่บ้าน เนื่องจากต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การไม่มีความรู้แหล่งวิทยากรดีพอของครู มีภาระในด้านอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลา และเนื้อหายากเกินความสามารถที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า

สำหรับข้อเสนอแนะของครูในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แก่ ควรจัดให้มีหนังสือประกอบการค้นคว้าให้เพียงพอ ควรจัดเป็นรายวิชาบังคับในหลักสูตร โดยจัดให้

มีการเรียนการสอนวิชาการใช้ห้องสมุด จัดชั่วโมงว่างเพื่อค้นคว้าโดยเฉพาะ เป็นต้น ส่วนข้อเสนอแนะของนักเรียนในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แก่ ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านนี้ให้มากและควรทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดนิทรรศการในโรงเรียน พาไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการมอบหมายให้นักเรียนทำรายงานค้นคว้าเป็นกลุ่มและรายบุคคลให้มากขึ้น และควรมีหนังสือสำหรับค้นคว้าอย่างเพียงพอ

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานภาพของครูภาษาไทย

ครูภาษาไทยที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่เป็นหญิง มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งตรงกับผลการวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งมักจะพบว่าครูผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาไม่เฉพาะแต่ในหมวดวิชาภาษาไทยเท่านั้น จะมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ระดับชั้นที่ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบสอนเป็นระดับชั้นเดียวกัน เช่น สอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเพียงส่วนน้อยที่ต้องสอนครบ 2 ชั้น หรือ 3 ชั้น แสดงว่าโรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมากในแต่ละชั้นนิยมแบ่งงานสอนแยกเป็นระดับชั้น ส่วนในด้านจำนวนคาบที่สอนนั้น ครูภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องสอน 16 - 20 คาบ ต่อสัปดาห์ ซึ่งตรงกับงานวิจัยที่ผ่านมา และเป็นไปตามกำหนดมาตรฐานอัตรากำลังในการปฏิบัติงานของครูสายผู้สอนในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกำหนดไว้ระหว่าง 18 - 20 คาบต่อสัปดาห์

2. สถานภาพของนักเรียน

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงใกล้เคียงกัน สื่อนำความรู้ที่มีที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่คือวิทยุ รองลงมาคือโทรทัศน์ แต่การติดตามข่าวสารและความรู้ของนักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการดูโทรทัศน์ รองลงมาเป็นการอ่านหนังสือพิมพ์ แสดงว่าโทรทัศน์เป็นสื่อนำความรู้ที่นักเรียนสนใจมาก เนื่องจากให้ทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหวเหมือน

เหตุการณ์จริง แต่เป็นสื่อ นำความรู้ที่มีราคาแพงจึงมีเป็นจำนวนน้อยกว่าวิทยุ นอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารและหาความรู้จากสื่อ นำความรู้ต่าง ๆ เป็นบางวัน แสดงว่า นักเรียนยังไม่มีใครรู้ใคร่เรียน แสวงหาความรู้จากข่าวสารและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ เท่าที่ควร ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรชัย (2523: 229) ที่กล่าวว่า "เยาวชนไทยเรามีความรู้สึกตื่นตัวกับข่าวความเคลื่อนไหวรอบ ๆ ตัวน้อยมาก"

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการ ส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏผลดังนี้

1. การให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พบว่า ครูและนักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยมีการปฏิบัติมาก แสดงให้เห็นว่าครูภาษาไทยส่วนใหญ่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และได้มีการส่งเสริมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน โดยเฉพาะในด้านการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของการอ่านและการฟังที่มีต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (2520: 9) ที่กล่าวว่า "ข้อ 5 ให้สามารถคิดค้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้ฟังได้อ่าน โดยใช้วิจารณ์ญาณ คือ พยายามขบปัญหาเหล่านั้น เมื่อเกิดปัญหา มีความคิดแจ่มแจ้งขึ้นเป็นลำดับ และนำผลจากการคิดค้นที่ถูกต้องไปปฏิบัติในการดำเนินชีวิต" นอกจากนั้นครูภาษาไทยยังได้ส่งเสริม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการชี้แจงให้นักเรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของการศึกษาค้นคว้า และการอธิบายหรืออภิปรายถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้า ส่วนการประเมินผล การเรียนจากการให้นักเรียนศึกษาค้นคว่านั้นได้รับการส่งเสริมน้อยกว่าในข้ออื่น ๆ

2. การให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในด้านนี้ ครูภาษาไทยได้มีบทบาทใน การปฏิบัติมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักสังเกต การอธิบายและ ฝึกทักษะการถามหรือการสัมภาษณ์ ซึ่งตรงกับที่ วิมลศิริ ร่วมสุข (2522: 78) ได้รวบรวมปัญหา ในการสอนวิชาภาษาไทยไว้ว่า "ในการสอนทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน ครูไม่แบ่งเวลาในการฝึกทักษะให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกัน ครูส่วนใหญ่จะเน้นเฉพาะ การอ่าน การเขียน และการฟังเท่านั้น ส่วนการพูดครูให้ความสำคัญน้อยมาก"

3. การเสนอแหล่งวิทยากร

ในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าตนเองโดยการเสนอแหล่งวิทยากรนี้ พบว่า ครูภาษาไทยมีการปฏิบัติน้อยเกือบทุกข้อ โดยเฉพาะด้านการพานักเรียนไปศึกษาสถานที่อื่น ๆ และการแนะนำหรือพานักเรียนไปใช้บริการของห้องสมุดอื่น ๆ ในชุมชน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525: 118) ที่พบว่าแหล่งชุมชนที่ครูส่งคัมศึกษาทั้งใน กรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงใช้น้อย คือ ห้องสมุดประชาชนและสถานที่อื่น ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม พิพิธภัณฑ์ รัฐสภา ศาล เป็นต้น ส่วนข้อที่ครูและนักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยได้ปฏิบัติมาก คือ การพาหรือให้นักเรียนไปใช้ห้องสมุดของโรงเรียนนั้น ตรงกับผลการวิจัยของ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525: 118) ที่พบว่า ครูส่งคัมศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงต่างก็ใช้ห้องสมุดโรงเรียน หนังสือพิมพ์ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ แผนที่ และแผนภูมิต่าง ๆ มาประกอบการสอนมาก

ในด้านการแจ้งรายการบรรยาย อภิปราย นิทรรศการ ฯลฯ ที่จัดในโรงเรียน และนอกโรงเรียนให้นักเรียนทราบ ซึ่งครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย แต่นักเรียนเห็นว่ามีการปฏิบัติมากนั้น อาจเป็นเพราะว่าครูมีความคาดหวังในการปฏิบัติงานไว้สูง โดยมีความคิดว่าจะได้มีการเสนอกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นให้มาก แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามที่คาดหวังไว้ จึงมีความคิดเห็นว่าตนยังปฏิบัติในด้านนี้น้อย ขณะเดียวกันนักเรียนก็มีความเห็นว่าครูได้จัดกิจกรรมในด้านนี้มากแล้ว ซึ่งในส่วนที่เป็นความคิดเห็นของนักเรียนนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภิญโญ คันทิชยคุปต์ (2515: 66) และ ประหยัด สายวิเชียร (2519: 52) ที่พบว่าครูส่วนมากแนะนำให้นักเรียนไปฟังปาฐกถาหรืออภิปราย

4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามีการปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย แต่เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าครูและนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ว่ามีการปฏิบัติ^{*}น้อยในด้านนี้ ได้แก่ การจัดมุมหนังสือในชั้นเรียน การให้นักเรียนจัดทำบรรณานุกรมหนังสือที่อ่านแล้วรวบรวมไว้ การจัดพิมพ์เอกสารประกอบการเรียน ให้นักเรียนไปศึกษาเอง เป็นต้น นอกจากนั้นในด้านการให้นักเรียนศึกษาหาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้มีความรู้ ซึ่งครูปฏิบัติได้น้อยนั้น ตรงกับผลการวิจัยของ ภิญโญ ดันพิทยคุปต์ (2515: 66) ทศพร เขาวนดี (2517: 46) ประหยัด สายวิเชียร (2519: 53) และ วรลักษณ์ รัตติกาลชลากร (2525: 119) ที่พบว่าวิธีการที่ครูส่งมอบศึกษาไปให้แหล่งความรู้ในชุมชนน้อย คือการไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน

ส่วนกิจกรรมที่ครูและนักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก ซึ่งได้แก่ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง การมอบหมายให้นักเรียนทำรายงาน และการให้นักเรียนศึกษาเรื่องที่เรียนมาล่วงหน้า นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันทิพา เมฆบุรณ (2515: 111) วิภา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา (2517: 59) และ พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2519: 71) ที่พบว่าวิธีที่ครูใช้มากที่สุดคือการให้นักเรียนค้นคว้าแล้วเขียนรายงานส่ง เป็นกลุ่มและรายบุคคล ในเรื่องการติดตามผลงานที่มอบหมายให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้าตรงกับผลการวิจัยของ พันธุ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2519: 71) ที่พบว่าครูภาษาไทยส่วนใหญ่ประเมินผลรายงานของนักเรียน

ข้อที่ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามี การปฏิบัติมาก แต่ นักเรียนเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อย เช่น การให้นักเรียนเตรียมเรื่องมาเล่าหน้าชั้น การนำหนังสืออ้างอิง หรือหนังสือที่น่าสนใจมาแนะนำในชั้นเรียนนั้น แสดงว่านักเรียนมีความคาดหวังที่จะให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้มาก เมื่อครูจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ได้มากตามที่คาดหวังไว้จึงมีความเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติในด้านนี้น้อย แต่ครูผู้สอนมีความเห็นว่าตนได้ปฏิบัติในด้านนี้มากแล้ว ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิต พรหมเทพ (2515: 41) ที่พบว่าวิธีการที่ครูส่วนใหญ่จัดให้แก่นักเรียน ได้แก่ การแนะนำหนังสืออ่านประกอบ ในวิชาที่นักเรียนเรียน และการให้นักเรียนอ่านเรื่องที่กำหนดให้มาเล่าหน้าชั้นเรียน

5. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ครูและนักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติ น้อย เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่านักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติ น้อยทุกข้อ ส่วนครูเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยเกือบทุกข้อ ยกเว้นกิจกรรมเกี่ยวกับการเชิญบริษัท สำนักพิมพ์ มาแสดงนิทรรศการหนังสือและการจัดสโมสรหนังสือ โดยมีนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ครูเห็นว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุด แสดงว่ากิจกรรมด้านนี้ได้รับการส่งเสริม น้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมลักษณ์ สุตหอม (2522: 90) ที่พบว่าครูและนักเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่สนับสนุนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย

โดยครูและนักเรียนมีความเห็นว่าการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ทำให้ผลทางการเรียนแตกต่างกัน ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย อภิปราย หรือตอบปัญหาเกี่ยวกับวิชาภาษาไทย หรือเรื่องที่น่าสนใจ ซึ่งครูภาษาไทยปฏิบัติน้อยนั้น ตรงกับผลการวิจัยของ ภิญโญ ดันพิทยคุปต์ (2515: 67) ที่พบว่าวิธีการที่ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ใช้น้อยที่สุดในการนำแหล่งความรู้ชุมชนมาสู่โรงเรียน คือ การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้นักเรียนฟัง เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายและชั่วโมงพิเศษเพื่อการนี้โดยเฉพาะ

6. การร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชน

พบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน โดยครูเห็นว่ามีการปฏิบัติมาก แต่นักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติน้อย ซึ่งเมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตแล้ว จะเห็นว่าค่าคะแนนต่างกันไม่มากนัก (ค่ามัชฌิมเลขคณิตของครู = 2.68 นักเรียน = 2.50) จากความคิดเห็นของนักเรียนที่เห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติน้อยในด้านการให้ความร่วมมือกับวิทยากรในโรงเรียนและในชุมชนนั้น ปรากฏว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พันทิพา เมฆบุรณ (2515: 110) ที่พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการเรียนการสอน คือ การขาดการประสานงานระหว่างครูสังคัมศึกษาและบรรณารักษ์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิต พรหมเทพ (2515: 43) ที่พบว่า ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับบรรณารักษ์มีน้อย ทั้ง ๆ ที่บรรณารักษ์ได้จัดเตรียมห้องสมุด จัดหาวัสดุบริการแก่ครูผู้สอนให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ห้องสมุด ครูสังคัมศึกษามีความสนใจและติดตามความเคลื่อนไหวของห้องสมุดน้อยมาก ครูส่วนมากอ้างว่าการสอนด้วยวิธีให้นักเรียนค้นคว้า เองนั้นซ้ำ ทำให้สอนไม่ทันหลักสูตรที่วางไว้ เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเห็นว่ามีการปฏิบัติน้อย เช่น การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการคัดเลือกและจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรรจง นิวาสะบุตร (2509: 158) ที่พบว่าครูในโรงเรียนส่วนมากร่วมมือในการจัดซื้อหนังสือร่วมกับบรรณารักษ์ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะการวิจัยของ บรรจง นิวาสะบุตร เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบรรณารักษ์ ส่วนผู้วิจัยศึกษาความคิดเห็นของครู บรรณารักษ์อาจจะเห็นว่า ครูได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านนี้มาก ขณะเดียวกันครูอาจจะคิดว่าตนเองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านนี้น้อยอยู่ และคนน่าจะมึบทบาทในการจัดซื้อหนังสือร่วมกับบรรณารักษ์ให้มากกว่านี้ ส่วนการร่วมมือกับบรรณารักษ์จัดเตรียมหนังสือ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนค้นคว้าตรงกับผลการวิจัย

ของ บรรจง นิวาศนุตร (2509: 159) ที่พบว่าครูส่วนน้อยที่ติดต่อกับบรรณาธิการให้ทราบล่วงหน้า เพื่อจัดเตรียมหนังสือไว้ให้นักเรียนมาค้นคว้า ข้อที่ครูและนักเรียนเห็นว่าครูภาษาไทยปฏิบัติมาก ได้แก่ การอบรมให้นักเรียนรู้จักมารยาท และเคารพสถานที่ที่ไปศึกษา ค้นคว้า และการฝึกนักเรียนเรื่องมารยาทในการใช้ห้องสมุด การรักษาหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ตรงกับผลการวิจัยของ ประหยัด สายวิเชียร (2519: 37) ที่พบว่า ครูส่วนมากอบรมมารยาทที่พึงปฏิบัติในการใช้ประโยชน์แหล่งความรู้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ครูและนักเรียนมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในด้านแหล่งวิทยาการในโรงเรียน ได้แก่ ปัญหาหนังสือมีไม่เพียงพอ สถานที่คับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ หนังสือพิมพ์วารสารมีน้อยฉบับ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับสภาพของห้องสมุดที่ บรรจง นิวาศนุตร (2509: 170) เฉลิมศรี เจตระการ (2525: 63) และ ฮาหมัด อับดอลลา อับเตลกาเดียร์ (Hamad Abdalla Abdelgadir, 1984: 2108-A) ได้สำรวจไว้ ปัญหาด้านแหล่งวิทยาการในชุมชน ได้แก่ แหล่งวิทยาคารมีน้อย แหล่งวิทยาคารอยู่ไกลไม่สะดวกในการใช้ เป็นต้น ปัญหาด้านตัวนักเรียนและผู้ปกครอง ได้แก่ นักเรียนไม่ชอบศึกษาค้นคว้าตามลำพัง ทักษะการอ่านการฟังยังไม่ดีพอ และไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าที่บ้าน เนื่องจากต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน เป็นต้น จากปัญหาเหล่านี้ทำให้เห็นได้ชัด เจนว่าการเรียนการสอนที่ผ่านมา นักเรียนไม่ได้รับการปลูกฝังให้รักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนมีความเคยชินกับการรับความรู้จากครู จึงทำให้ไม่ชอบการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ ประกอบกับทักษะพื้นฐานในด้านการอ่านการฟังยังไม่ดีพอ จึงเป็นอุปสรรคในการศึกษาค้นคว้า นอกจากนั้นยังมีอุปสรรคจากสภาพทางบ้านทำให้นักเรียนขาดโอกาสที่จะศึกษาค้นคว้า ปัญหาด้านครูผู้สอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ครูไม่มีความรู้แหล่งวิทยาคารดีพอ มีภาระในด้านอื่น ๆ มาก ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมงาน เป็นต้น ปัญหาในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยการแก้ไขปัญหาจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายรัฐที่จะต้องจัดสภาพแหล่งวิทยาคาร สื่อนำความรู้ต่าง ๆ ให้เพียงพอ ฝ่ายครูผู้สอนควรปรับปรุงการเรียนการสอนของตน โดยการนำแหล่งวิทยาคารทั้งในโรงเรียนและในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังที่ สุจริต เพ็ชรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (2523: 41) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า "ครูภาษาไทยควรเป็นผู้ที่รู้

แหล่งวิทยาการดี ทั้งที่เป็นบุคคล (Human resources) สถาบัน (Institutional resources) และที่เป็นเอกสาร (Documental resources) และนำแหล่งวิทยาการเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อเด็กจะได้รับความรู้อย่างเต็มที่"

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลถึงความคิดเห็นของครูและนักเรียน เกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านแหล่งวิทยาการ โดยการจัดงบประมาณสำหรับโรงเรียน เพื่อขยายและปรับปรุงห้องสมุดให้สามารถบริการแก่ผู้ใช้ได้ทั่วถึง ในด้านแหล่งวิทยาการในชุมชนควรจัดให้มีห้องสมุดสำหรับชุมชนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนของชาติรักการศึกษาค้นคว้าและรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. ควรกำหนดรายวิชาการศึกษาค้นคว้า เบื้องต้นไว้ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรักการศึกษาค้นคว้า และฝึกทักษะการค้นคว้า อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระดับสูงต่อไป
3. ควรจัดทำเอกสารคู่มือครูแนะนำกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนเสนอแนะแหล่งวิทยาการในชุมชนที่ครูสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญในด้านการเรียนการสอน สื่อวัสดุ และแหล่งวิทยาการในโรงเรียน โดยแบ่งงบประมาณสำหรับซื้อวัสดุและอุปกรณ์การสอน ตลอดจนปรับปรุงแหล่งวิทยาการในโรงเรียนให้มีมาตรฐาน มีหนังสือและวัสดุต่าง ๆ อย่างพอเพียง
2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยสนับสนุนให้มีการใช้แหล่งวิทยาการทั้งในโรงเรียนและในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ซึ่งจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนดียิ่งขึ้น และเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรักท้องถิ่นของตน

3. ควรขยายเวลาเปิดบริการของห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้ใช้บริการของห้องสมุดได้อย่างเต็มที่

4. ควรจัดเวลาในแต่ละสัปดาห์ให้เป็นเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือการใช้ห้องสมุดของนักเรียนอย่างน้อย 1 คาบเรียน

5. ควรมีการร่วมมือกันทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ทั้งฝ่ายครูภาษาไทย ครูประจำวิชาอื่น ๆ ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุด

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

1. การส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าให้แก่แก่นักเรียนนั้น ครูไม่ควรหวังผลไวสูง ควรดูพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน และจัดให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน นอกจากนี้ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง

2. ควรนำทรัพยากรในโรงเรียนและในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ วัตถุ หรือบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าให้แก่แก่นักเรียน

3. ควรกระตุ้นให้นักเรียนติดตามข่าวและเหตุการณ์จากสื่อมวลชนเป็นประจำ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูภาษาไทยในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษาอื่น ๆ และควรมีการเปรียบเทียบกับส่วนกลาง

2. ควรมีการศึกษาในเรื่องนี้ในหมวดวิชาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับบทบาทของครูภาษาไทย

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของครูในการส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนในระดับอื่น ๆ

4. ควรศึกษาในเชิงทดลอง เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง